

ایران بر سر دو راهی: یا تقابل و پیامدهای آن یا استقبال از راه‌های دیپلماتیک

گفت و گوی «ایران ما» با ابراهیم یزدی دبیرکل نهضت آزادی

۱۳۸۵/۳/۵

اظهارات محمد البرادعی مبنی بر اینکه جمهوری اسلامی ایران موافقت «اصولی» خود را با توقف غنی‌سازی اورانیوم در خاک خود، در چارچوب معاهده‌ای با کشورهای غربی اعلام کرده است، پرسشهای بسیاری را برمی‌انگیزد. اگر مقامات ایران اظهارات البرادعی را تایید کنند، آیا این پرسش مطرح خواهد شد که پس چرا آنها بارها بر «بازگشت‌ناپذیر بودن روند غنی‌سازی» تاکید کرده‌اند؟

آیا علت، خطری جدی‌ست که مقامات جمهوری اسلامی احساس کرده‌اند و یا مسایلی دیگر در این میان نقش بازی می‌کنند؟ در صورت صحت این خبر، آیا ارتباطی میان آن، با تلاش‌های دولت ایران برای مذاکره مستقیم با آمریکا وجود دارد؟ در همین خصوص بهنام باوندپور مصاحبه‌گر صدای آلمان با دکتر ابراهیم یزدی دبیرکل نهضت آزادی، مصاحبه‌ای انجام داده است که متن آن را در ذیل می‌خوانید .

دکتر یزدی، محمد البرادعی رییس آژانس بین‌المللی انرژی اتمی گفته است که ایران اساس برای توقف چندین ساله غنی‌سازی اورانیوم در خاک کشور، البته در چارچوب معاهده‌ای با کشورهای غربی آمادگی دارد. آیا چنین امری را شما، با توجه به تاکید همیشگی ایران بر غنی‌سازی اورانیوم بعنوان یک پرنسیپ، محتمل می‌دانید؟ ابراهیم یزدی: در واقع می‌بایستی ببینیم آیا خبر آقای البرادعی را مقامات مسئول در ایران تایید می‌کنند یا خیر. تا زمانیکه از طرف مقامات ایرانی چنین خبری تایید نشود، اظهارنظر پیرامون آن مشکل خواهد بود.

حالا سوال من این است، آیا آقای البرادعی بخصوص بعد از دیدارشان با خانم رایس ممکن است این خبر را غیرموثق مطرح کرده باشند؟ یعنی حتما منابع خاص خودشان را دارند. ابراهیم یزدی: من صحت خبر آقای البرادعی را مورد سوال قرار نمی‌دهم، اما اینکه چه کسی به آقای البرادعی چنین خبری را داده است، آیا از جانب مقامات مسئول و تصمیم‌ساز ایران بوده یا نه...

دکتر یزدی، با پوزش. حالا فرض بگیریم این خبر از طرف آقای البرادعی درست باشد، فقط فرض. آیا شما چنین مسئله‌ای را محتمل می‌دانید، با توجه به تاکید ایران بر غنی‌سازی اورانیوم؟

ابراهیم یزدی: اگر چنین خبری از جانب ایران تایید بشود، به نظر من یک پیشرفت اساسی است در راستای حل مشکل از طریق دیپلماسی. درست است که ایران به‌موجب این خبر توقف چندین ساله را قبول کرده است که خود این چندین ساله حرف تازه‌ای نیست، برای اینکه در یک نوبتی انگلستان پیشنهاد کرده بود که ایران برای دهسال توقف بکند، ولی بعضی از مقامات ایران گفته بودند دوسال. حالا این چند سال می‌تواند از دو تا دهسال باشد. و بعد هم اینکه نیاز به مذاکره دارد، برای اینکه روی جزییات پیشنهادات توافق بشود. ولی علی‌اصول اگر این خبر تایید بشود، به نظر من گام مثبتی‌ست در راستای حل مشکلات از طریق دیپلماسی بجای تقابل و تهدید.

دکتر یزدی باز هم فرض را بر این بگیریم که این خبر درست باشد. به نظر شما دولت ایران با این معضل مواجه نمی‌شود که باید پاسخگوی افکار عمومی در داخل باشد؟

ابراهیم یزدی: البته ممکن است. اما این بستگی کامل دارد به اینکه در آن مذاکراتی که قرار است صورت بگیرد بر سر چه جزییاتی باهم به توافق برسند، طرفهای مذاکره چه کسانی باشند. این قراردادی که ایران گفته است ببینیم، این قرارداد را ایران با چه کسانی می‌خواهد ببندد، با آژانس است یا با کشورهای غربی؟ اینها مسایل و مشکلاتی است که وقتی روشن بشود، درواکنش آن در ایران قطعاً موثر خواهد بود.

دکتر یزدی، از یکطرف روزنامه «واشنگتن پست» از تلاش مستمر ایران برای مذاکره مستقیم با آمریکا خبر داده، از طرف دیگر لحن آمریکا ملایمتر شده و این کشور مذاکره مستقیم با ایران را به توقف غنی‌سازی اورانیوم مشروط کرده و همینطور آقای نهایندیان، معاون اقتصادی شورای امنیت ملی ایران به این پرسش خبرگزاری «ایسنا» که آیا دارای اختیاراتی برای مذاکره با آمریکا بوده یا نه، پاسخ منفی نداده و فقط گفته است که در حال حاضر نمی‌تواند در اینباره اظهارنظری بکند. آیا مجموع این خبرها به نظر شما در کنار هم نشان‌دهنده‌ی صحت خبر تلاش ایران برای مذاکره مستقیم با آمریکا نیست؟

ابراهیم یزدی: شواهد و قرائن در گذشته هم حکایت از این می‌کرد که اگر جریان راست حکومت را در دست بگیرد و ریاست جمهوری را هم ببرند، احتمال اینکه اینها با آمریکایی‌ها به مذاکره بنشینند بسیار بالا خواهد بود. نفس اینکه آقای احمدی‌نژاد به رییس جمهور آمریکا نامه نوشته است، صرفنظر از محتوایش، خود آن نشان‌دهنده‌ی این است که ایران آمادگی دارد برای اینکه با آمریکایی‌ها مذاکره بکند، شواهدی هم وجود داشته است که مذاکراتی در جریان هست.

با توجه به شرطی که آمریکا برای مذاکره گذاشته و اگر بنا را بر این فرض بگذاریم که ایران هم خواستار مذاکره مستقیم با آمریکا هست، آیا فکر می‌کنید ایران، با توجه به اظهارات اخیر آقای البرداعی، واقعا تصمیم بر توقف غنی‌سازی اورانیوم نگرفته؟

ابراهیم یزدی: این درخواست توقف غنی‌سازی اورانیوم منحصر به آمریکا نیست. ایران اگر هم بپذیرد و پذیرفته باشد، به این دلیل است که یک اجماع جهانی وجود دارد. یعنی هم ۵ کشور عضو دائم شورای امنیت و هم آلمان، یعنی ۱+۵، اتحادیه اروپا همه در این مسئله اجماع نظر دارند که ایران باید متوقف بکند. اینکه آمریکا یک چنین پیش‌شرطی برای مذاکره با ایران گذاشته باشد، به نظر من این نیست که ایران شرط آمریکا را بپذیرد، بلکه این پیش‌شرط این است که ایران نظر آژانس بین‌المللی بپذیرد و سپس مذاکره بکنند. به نظر من اگر شده باشد، خوب است و ما تایید می‌کنیم.

پس اگر باز هم از این فرض حرکت کنیم که ایران تصمیم به توقف غنی‌سازی اورانیوم گرفته، فقط در حد فرض فعلا، البته در قبال عقد یک قرارداد با کشورهای غربی، آیا این مسئله فقط نشانگر خطری است که ایران احساس می‌کند و یا به نظر شما فاکتور دیگری هم در این میان عمل می‌کند؟

ابراهیم یزدی: بالاخره ایران الان آرام آرام رفته به جایی که نه با آمریکا، بلکه با جامعه جهانی طرف شده و از طرفی پیشنهادهای را که سه کشور اروپایی داده‌اند راه را باز می‌کند. اینکه می‌گویم قرارداد، چون جزییات را نداریم، نمی‌توانیم اظهار نظری کنیم. ولی در متن پیشنهادی اتحادیه اروپا بود و هست که یک کنسرسیومی تشکیل بشود برای فعالیت‌های هسته‌ای ایران که ایران هم در آن سهیم باشد. بنابراین اینها همه امکان‌پذیر است و قابل توجیه هم هست، در راستای

منافع ملی‌ست و ایران هم راه‌حلی غیر از این ندارد. یا می‌بایستی تقابل و پیامدهایش را بپذیرد، یا با فرزانی سیاسی از راه‌حلهای دیپلماتیک استقبال بکند.